

осіб. Запропоновані та досліджені принципи відповідають вітчизняній адміністративно-правовій доктрині, міжнародним стандартам і принципам, правовідносинам посадових та службових осіб правоохоронних органів з громадянами.

Література:

1. Світличний О.П. Адміністративні принципи в управлінській діяльності щодо земельних ресурсів. Правничий вісник університету «КРОК». 2011. Вип. 8. С. 95–100.

2. Дубенко С.Д. Державна служба і державні службовці в Україні: навч.-метод. посіб. за заг. ред. Н.Р. Нижник. К.: Ін Юре, 1999. 244 с.

3. Недбайло П.Е. Система юридических гарантий применения советских правовых норм. *Правоведение*. 1971. № 3. С. 44–53.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-359-3-24>

ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА ЯК ПРОВІДНА ГАЛУЗЬ ЕКОНОМІКИ: ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Дубинський Олег Юрійович

*доктор юридичних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи, економічних,
юридичних та соціальних питань*

*Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Економіка нашої держави, перебуваючи у доволі складних обставинах, потребує постійної уваги до питань економічності, оскільки саме такий підхід до функціонування тих чи інших елементів економіки здатний вивести її на вищий рівень розвитку. За нинішніх складних умов воєнного стану не лише обороноздатність, що є пріоритетом номер один, але й окремі галузі економіки повинні перебувати у полі зору держави, адже їхнє належне функціонування є підґрунтям економічного розвитку, а отже, у свою чергу, посиленням оборонної міцності держави.

У контексті зазначеного вище наукову зацікавленість викликає питання розвитку окремих видів транспорту України, як складової цілісної транспортної системи держави. Отож, передусім необхідно зазначити, що ст. 1 Закону України «Про транспорт» від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР

визначає, що «транспорт є однією з найважливіших галузей суспільного виробництва і покликаний задовольняти потреби населення та суспільного виробництва в перевезеннях» [1].

Вказаний нами Закон України «Про транспорт» у ст. 21 закріпив положення про єдину транспортну систему України, до якої входить: «транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний, а також міський електротранспорт, у тому числі метрополітен); промисловий залізничний транспорт; відомчий транспорт; трубопровідний транспорт; шляхи сполучення загального користування». Водночас в абз. 2 цієї статті наголошено, що «єдина транспортна система повинна відповідати вимогам суспільного виробництва та національної безпеки, мати розгалужену інфраструктуру для надання всього комплексу транспортних послуг, у тому числі для складування і технологічної підготовки вантажів до транспортування, забезпечувати зовнішньоекономічні зв'язки України [1].

Доцільно підкреслити, що транспорт – це сукупність засобів, призначених для переміщення людей, вантажів, сигналів і інформації з одного місця в інше, а промисловий транспорт – це сукупність транспортних засобів, споруд і шляхів промислових підприємств, призначених для обслуговування виробничих процесів, переміщення сировини, напівфабрикатів і готової продукції та території підприємства, що обслуговується [2].

У контексті вказаного вище варто зосередити увагу на деяких видах транспорту та розглянути питання щодо їх правового забезпечення. Так, провідна роль у перевезенні значних обсягів вантажів, а також пасажирів відводиться залізничному транспорту, який, вочевидь, виступає чи не найважливішим елементом дорожньо-транспортного комплексу України.

Натомість, Закон України «Про залізничний транспорт» від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР визначає залізничний транспорт як «виробничо-технологічний комплекс підприємств залізничного транспорту, призначений для забезпечення потреб суспільного виробництва і населення країни в перевезеннях у внутрішньому і міжнародному сполученнях та надання інших транспортних послуг усім споживачам без обмежень за ознаками форми власності та видів діяльності тощо» [3].

Особливо важливим аспектом сьогодні є узгодження транспортної політики, зокрема щодо залізничних перевезень, у контексті євроінтеграційних процесів. Так, на думку Р. Б. Сірка, транспортна політика ЄС як і транспортна політика України на шляху до євроінтеграції, базується на принципах гармонізації й лібералізації. За допомогою встановлення єдиних правил діяльності у сфері залізничних перевезень, вносяться відповідні зміни щодо вдосконалення транспортного законодавства країн ЄС та України [4, с. 66].

Ще однією вагомою складовою цілісної транспортної системи України є автомобільний транспорт. Законом України «Про автомобільний транспорт» від 5 квітня 2001 року № 2344-III, автомобільний транспорт визначається як «галузь транспорту, яка забезпечує задоволення потреб населення та суспільного виробництва у перевезеннях пасажирів та вантажів автомобільними транспортними засобами» [5]. Як слушно зауважує, Л. Я. Свистун, сьогодні жодна фізична особа не можуть обійтися без послуг перевезення пасажирів автомобільним транспортом, який відрізняється від інших видів транспорту рядом позитивних особливостей. До них належать: висока прохідність автомобілів, що дозволяє їм рухатись різними дорогами – від досконалих до примітивних; найбільша мобільність та маневреність, що забезпечує доставку в різні населені пункти, без допомоги інших видів транспорту; висока швидкість руху автомобілів по удосконаленим дорогам [6, с. 91]. Законодавство у сфері перевезень автомобільним транспортом має міжгалузевий характер (до складу належать норми публічного та приватного права; має комплексний характер; в ньому наявна значна кількість нормативно-правових актів; має певну структуру, складається з окремих інститутів, які також є комплексними [6, с. 92].

Натомість, досліджуючи правове регулювання ринку автомобільних пасажирських перевезень в Україні, Л. О. Васечко, підкреслює, що наразі в Україні не досить налагодженим є питання нормативного врегулювання пасажирських перевезень автомобільним транспортом, що своєю чергою гальмує процеси щодо удосконалення транспортного сектору на території України [7, с. 241]. Зокрема вчений акцентує на тому, що правові аспекти не відповідають стандартам Європейського Союзу в контексті розвитку наукового потенціалу, підтримки та впровадження новітніх науково-технологічних розробок [7, с. 241].

Важливе значення в транспортній системі України відіграє також внутрішній водний транспорт. Відповідно до Закону України «Про внутрішній водний транспорт» від 3 грудня 2020 року № 1054-IX, під цим видом транспорту необхідно розуміти «вид транспорту, до якого належать судна, суб'єкти господарювання, що здійснюють та забезпечують перевезення переважно внутрішніми водними шляхами вантажів, пасажирів, багажу і пошти, використовуються для рибогосподарської діяльності, надають інші послуги з використанням суден внутрішнього плавання, забезпечують суднопластво на внутрішніх водних шляхах, утримують об'єкти інфраструктури внутрішніх водних шляхів, здійснюють навігаційно-гідрографічне забезпечення судноплавання» [8].

Особливу увагу у контексті внутрішнього водного транспорту варто звернути на річковий транспорт. Як зауважує, О. В. Сандурська, річковий транспорт України завжди виступав важливим елементом транспортних

комунікацій. Він забезпечував зв'язки між різними областями країни, між виробником і ринком, стимулював різні соціальні процеси, впливав на інтенсивність економічного розвитку регіонів. Завдяки розгалуженій гідросітці України, річковий транспорт забезпечував перевезення великої кількості вантажів на значні відстані, будучи найбільш економічним видом транспорту [9, с. 45].

Розглядаючи річковий транспорт як вирішення проблем «зернової логістики», К. О. Горошко та О. М. Аляб'єва, зауважують, що загальна характеристика річкового транспорту має достатньо потужний потенціал ... [15, с. 50–51].

Отже, варто зазначити, що сьогодні цілісна транспортна система України є потужним елементом економіки держави, від якої залежить діяльність переважно усіх сфер життєдіяльності суспільства. Вагому роль у цьому відіграють такі складові транспортної галузі, які входять до транспорту загального користування як залізничний, автомобільний та водний.

Попри те, що сьогодні вже сформована основа правового регулювання цих видів транспорту, шляхом прийняття базового Закону України «Про транспорт», а також низки Законів, що регламентують порядок діяльності окремих видів транспорту, з огляду на динамічний розвиток транспортної галузі, правове регулювання цієї сфери вимагатиме подальшого розвитку та удосконалення.

Література:

1. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 51. Ст. 446.
2. Промисловий транспорт та його види. URL: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/280-ref19951107>
3. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 40. Ст. 183.
4. Сірко Р. Б. Правове регулювання перевезення вантажів, пасажирів та багажу залізничним транспортом на шляху до євроінтеграції. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 22. С. 65–68.
5. Про автомобільний транспорт: Закон України 5 квітня 2001 року № 2344-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 22. Ст. 105.
6. Свистун Л. Я. Співвідношення цивільно-правових та адміністративно-правових норм в контексті публічності договорів перевезення пасажирів автомобільним транспортом. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 90–96.

7. Васечко Л. О. Правове регулювання ринку автомобільних пасажирських перевезень в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 240–242.

8. Про внутрішній водний транспорт: Закон України від 3 грудня 2020 року № 1054-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#Text>

9. Сандурська О. В. Становлення та розвиток річкового транспорту України у XIX – на початку XX століття. *Питання історії науки і техніки*. 2013 № 2. С. 45–51.

10. Горошко К. О., Аляб'єва О. М. Річковий транспорт як вирішення проблем «зернової логістики». *Агроевіт*. 2017. № 24. С. 49–52.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-359-3-25>

ЗАКРІПЛЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Дубова Катерина Олександрівна

кандидатка юридичних наук,

доцентка кафедри морського та господарського права

Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова

м. Миколаїв, Україна

З теорії права ми знаємо, що принципи права – це властиві праву відправні ідеї, позитивні зобов'язання, які ставляться до учасників суспільних відносин. Вони характеризуються загальною значущістю, універсальністю та імперативністю.

Визначення принципів адміністративного права міститься у однойменній монографії Т. О. Коломоєць та П. О. Баранчика як імперативних, безумовних, універсальних, закріплених у нормах адміністративного права положень, які у загальних рисах окреслюють правила поведінки його суб'єктів і яким повинні відповідати адміністративно-правові норми [4, с. 44].

Довгий час в Україні багато зауважень було до проєкту Закону України «Про нормативно-правові акти», натомість 24.08.23 року було прийнято Закон України «Про правотворчу діяльність».

Новий Закон України «Про правотворчу діяльність» у п. 3 ст. 32 «Структура нормативно-правового акта» визначає вимоги до кодексів,